

обов'язковою ознакою фінансової правосуб'єктності, яка надає їм можливість мати і здійснювати фінансові обов'язки та права в деяких видах фінансових правовідносин. Крім того, фінансова правосуб'єктність іноземців та осіб без громадянства у відносинах у сфері ЗДПС тотожна за своїм змістом правосуб'єктності громадян України. Дана теза підтверджується ч. 4 ст. 8 Закону № 1058-IV, де зазначається, що ця категорія осіб, перебуваючи в Україні на законних підставах, мають право на отримання пенсійних виплат і соціальних послуг із системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування на рівні з громадянами України на умовах та в порядку, передбачених законом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Отже маємо констатувати, що в чинному фінансовому (пенсійному) та кримінально-виконавчому законодавстві України передбачена можливість набуття особою, засудженою до позбавлення волі, статусу суб'єкта фінансово-правових відносин загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Зміст прав та обов'язків засудженого у пенсійних страхових відносинах буде залежати від кількості набутих статусів у даних відносинах. При цьому критерій громадянства до таких осіб в зазначених відносинах не береться до уваги, адже в нормах встановлена рівнозначність змісту фінансової правосуб'єктності іноземців, осіб без громадянства та громадян України.

УДК 347.73

Пивовар Ю. І., к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІДЕОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

В умовах розбудови сучасної правової держави однією з фундаментальних задач, що стоїть перед суспільством конкретної країни та світового співтовариства, можна означити – формування ідеології нового, не характерного для попередніх етапів розвитку країни, типу. Зокрема, ідеології, що базувалася б на принципах гуманізму, демократії, поваги до закону, визнання пріоритетності прав й інтересів громадянина і людини, тощо. Разом з тим, різноманітні сфери людського буття, яким характерні специфічні риси та в яких виникають соціальні зв'язки, очевидно потребують правового упорядкування, визнання та передусім добровільного виконання усіма суб'єктами установлених правових приписів задля забезпечення єдиного правопорядку в країні. Однією з

таких сфер, що природно охоплює усіх членів українського громадянського суспільства є публічні фінанси, а основною галуззю її правового забезпечення – фінансове право.

Виходячи з соціальної природи права загалом, та фінансового права зокрема, маємо зазначити про важливу його роль в процесі формування не лише соціальних, але й психологічних, особистісних якостей, ціннісної орієнтації, від яких залежить правовий порядок в усіх сферах суспільного життя, у тому числі, фінансовій. В правовій науці виконання вказаної ролі права пов'язують саме з ідеологічною його функцією, вплив якої спрямовується передусім на фізичних осіб як суб'єктів фінансового права та носіїв ідеології.

Недосконалість сучасного фінансового законодавства, системні порушення принципів законотворення з одного боку (наприклад, принципу стабільності в податковому праві; прийняття колізійних норм банківського, соціально-страхового законодавства; перехід у бюджетному нормотворенні до правила «бюджетної ночі», тощо), та реалізації нормативних правил з іншого, вказують на необхідність не лише детального дослідження ідеологічної функції фінансового права, але й формування чіткого механізму її реалізації. Потреба в актуалізації роботи над вказаним питанням знаходить підтвердження також й серед практиків фінансових інституцій та дослідників-правників, які виступили респондентами нашого анкетування (така думка відображена у 95 % опитаних).

Загальний огляд української фінансово-правової науки, на жаль, дає підстави констатувати про низький ступінь дослідженості ідеологічної функції фінансового права. В малочисельних працях, в яких згадується про функції фінансового права або окремих його елементів (Д. О. Гетманцев, Е. С. Дмитренко, А. Й. Іванський, Г. Л. Ковальчук, В. Ф. Роль, В. П. Нагребельний, Д. А. Кобильнік, Л. М. Капаєва, М. С. Лях та ін.), питання місця, ролі й змісту ідеологічної функції цієї правової галузі залишаються осторонь дослідницької уваги. Такий стан вважаємо не виправданим, адже закономірно, що саме фінансове право з його галузевою духовною й аксіологічною сутністю, повинне нормативно закріпляти, легалізувати найважливіші соціальні й духовні цінності, формуючи цим самим правову свідомість, культуру суспільства, громади, громадянина в сфері публічної фінансової діяльності.

Тому, ґрунтуючись на загальноправових концепціях, означимо основні напрями, що слугуватимуть перспективою подальших досліджень.

За найбільш поширеним в юридичній науці підходом функція права розуміється як основний напрям правового впливу на суспільні відносини, в яких проявляється соціальна сутність й призначення права. Виходячи з цього, раціональним вважаємо визначення, по-перше, об'єкту

ідеологічного фінансово-правового впливу (тобто ідеологічної функції фінансового права); по-друге, тієї частини (сторони) сутності фінансового права, що проявляється саме в його ідеологічній функції, розкриваючи цим самим його призначення.

При вирішенні першого означеного завдання виходимо з законів формальної логіки й, відповідно, розмежовуємо як об'єкт окремої функції фінансового права й об'єкт його загального правового впливу, так і об'єкти різних функцій фінансового права (наприклад, регулятивної, охоронної тощо). Так, у першій парі співвідношень об'єкт ідеологічної функції фінансового права складають свідомість фізичних осіб, їх світогляд, культура, формуючи у них мотиваційну сферу, тоді як об'єктом загального фінансово-правового впливу ми виділяємо приватні та публічні потреби й інтереси суб'єктів фінансового права, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням грошових публічних фондів. У другому ж випадку співставлення об'єкт зокрема, регулятивної та охоронної функцій фінансового права, найчастіше пов'язують з поведінкою, діяльністю та суспільними відносинами суб'єктів права в сфері публічних фінансів.

Щодо другого завдання відмітимо, що багатогранність сутності та призначення фінансового права вказують на складність встановлення ролі ідеологічної функції в розкритті даних понять, що вимагає окремого глибокого дослідження. Разом з тим, в контексті нашого дослідження розглядаючи ідеологію образом, орієнтиром розвитку сфери публічних фінансів, правотворення й правозастосування, маємо враховувати як соціальну цінність самого фінансового права і його функцій, так і ідеологічне значення фінансово-правової науки, навчальної дисципліни, практики. Вказане дозволяє висунути гіпотезу, що основу ідеологічної функції фінансового права складає своєрідний вид правової ідеології – фінансово-правова ідеологія, яка потребує детального вивчення.

УДК 342.9

Проскура Г. М., аспірантка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КАТЕГОРІЯ «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА» В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Питання забезпечення національної безпеки є складним та багатостороннім явищем, що потребує детального вивчення. Розглянемо категорію «інформаційна безпека» в контексті забезпечення національної безпеки.

Стаття 17 Конституції України передбачає, що «забезпечення економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями